Przedpłata wraz z przesełką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy placu Maryackim l. 9.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Wychodzi 8. i 22. każdego miesiąca w objętości arkusza.

Nr. 22. Dnia 26. Listopada 1881. VIII. rocznik.

Lwów, dnia 5. listopada 1881.

Nr. 207.

Okólnik

Patrona Związku stowarzyszeń zarobk. i gosp.

zwołujący

VII. Walne Zgromadzenie delegatów Związku.

Stosownie do uchwały Wydziału Związku z dnia 5. b. m. zapraszam Szanowne Towarzystwo do wzięcia udziału w Walném Zgromadznniu delegatów Związku stowarzyszeń, które się odbędzie we Lwowie dnia 11. grudnia b. r.

W tym celu upraszamy o wybór delegata, o sprawozdanie z dokonanego wyboru i o zaopatrzenie delegata w legitymacyą.

Zwracamy uwagę szanownéj Dyrekcyi na 2. ustęp §. 11. statutu związkowego, według którego towarzystwom przysługuje prawo stawiać wnioski na Walném zgromadzeniu.

Gdy zaś według ustępu drugiego §. 4. statutu porządek dzienny zgromadzenia przynajmniéj na 14 dni przed dniem zebrania ogłosić należy, przeto raczy Szanowna Dyrekcya wnioski imieniem Towarzystwa ogólnemu zebraniu delegatów przedłożyć się mające, najpóźniej do dnia 25. b. m. nadesłać.

Nadmieniam wreszcie, że według drugiego ustępu §. 9. tegoż statutu delegat może reprezentować trzy Stowarzyszenia do Związku należące.

Z poważaniem

Patron Związku Stowarzyszeń zarobk. i gospodarczych.

Dr. Tadeusz Skałkowski.

Uwaga. Należy zgłaszać do Sekretarza Związku oprócz delegatów, także ilość przybyć mających uczestników Zgromadzenia.

Porządek dzienny

VII. Walnego zgromadzenia Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych

dnia 11. grudnia 1881.

I. Posiedzenie

o godzinie 9téj przed południem.

I. Zagajenie Zgromadzenia przez prezesa Wydziału Związku.

II. Legitymacya delegatów towarzystw (§. 8. statutu).

III. Wybór przewodniczącego i zastępcy przewodniczącego Zgromadzenia (§. 12. statutu).

IV. Sprawozdanie Patrona z czynności za czas od 1. października 1880 do 30. listopada 1881.

V. Budżet na rok 1882. i wniosek Towarzystwa zaliczkowego w Rudkach co do wynagrodzenia Patrona.

VI. Stosunek Towarzystw do Banku krajowego; referent dr. T. Skałkowski.

VII. Kwestya lustratorów; referent dr. A. Zgórski.

VIII. Zmiana statutu; referent dr. B. Goldmann. (Wnioski Tow. zal. w Łańcucie, Kolbuszowie i Kańczudze.)

II. Posiedzenie

o godzinie 3ciéj po południu.

IX. Sprawozdanie i wnioski do rezolucyi przeciw zakładaniu stowarzyszeń, szkodliwie działających i niezgodnych z zasadami ustawy z dnia 9. kwietnia 1873; referent dr. A. Zgórski.

X. Sprawa założenia funduszu zaopatrzenia dla funkcyonaryuszów stowarzyszeń; referent dr. M. Krówczyński.

XI. Sprawa zakładania towarzystw handlu skór i stosunku ich do towarzystw zaliczkowych. (Wnioski Towarzystwa handlu w Rudkach i Tow. zal. w Kulikowie.) Referent T. Romanowicz.

XII. Sprawa kółek włościańskich; referent dr. T. Skałkowski.

XIII. Sprawozdanie komisyi o zamknięciu rachunków za czas od 1. października 1880 do końca listopada 1881.

XIV. Sprawozdanie komisyi o budżecie na r. 1882.

XV. Sprawozdanie komisyi o proponowanych zmianach statutu Związku.

XVI. Wybory uzupełniające.

XVII. Wnioski Stowarzyszeń i delegatów.

XVIII. Oznaczenie miejsca dla przyszłego Walnego zgromadzenia (§. 7. statutu).

XIX. Odczytanie i zatwierdzenie protokołów Zgromadzenia.

XX. Zamknięcie Zgromadzenia.

Z uchwały Wydziału Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

We Lwowie, dnia 25. listopada 1881.

Dr. Tadeusz Skałkowski
Patron Związku Stowarzyszeń zarobk. i gosp.

O formie rachunków w sprawozdaniach.

(Dr. A. M.) Jakkolwiek rzecz formy w wielu sprawach ma nie wielkie znaczenie, to jednakże są i takie, a jest ich dosyć, w których niepoślednie zajmuje ona stanowisko. W rachunkowości szczególniéj dokładność formy nie tylko przyczynia się do jasności i łatwego zrozumienia przedmiotu, ale zarazem stosowanie się do niéj, czyli owa formalność w przeprowadzeniu szczegółowości, jest jedyną rękojmią przekonania się o rzetelném i uczciwém prowadzeniu interesu. Stąd też słuszną zrobił niegdyś uwagę Dr. A. Zgórski: „gdzie się zakrada nieład, gdzie funkcyonaryusze towarzystwa zaczynają wojnę z „pedanteryą i biurokratyzmem“ — tam już źle, tam *caveant consules!*“ (Związek“ z r. 1880. Nr. 11. str. 87.)

Jeżeli przeto dokładność formy w toku prowadzenia interesu jest rzeczą nieodzowną, to — uważamy— że i dokładność taka, a jasność przy zamykaniu rachunków i przedstawianiu ich w Sprawozdaniach zajmuje miejsce nierównie ważne.

Przy zbliżającym się końcu roku, a tém samém i sporządzaniu bilansów i sprawozdań przez nasze towarzystwa, być może, iż słów kilka w téj materyi nie będzie zbytecznóm.

Już to z doświadczenia powiedzieć możemy, że Zarządy, które należycie i rzetelnie prowadzą sprawy swoich członków, starają się też, aby i w sprawozdaniach ich i bilansach była wszelka jasność załatwionych przez nie interesów. Przeciwnie zarządy, które albo wchodzą na smutną drogę dowolności w zawiadywaniu poruczonemi sobie sprawami, albo odznaczają się nieudolnością fachową w rachunkowości — przedstawiają też i sprawozdania i bilanse swoje w ten sposób, że człowiek nawet dobrze znające zasady buchalteryjne, nie jest w stanie sprawdzić choćby ogólnie podanych rezultatów. A przecież, dodać musimy, bilanse i sprawozdania towarzystw zaliczkowych są w wielu wypadkach jedyną rękojmią ich stosunków kredytowych z innemi instytucyami. Już przeto dla lepszego wyobrażenia o nas u obcych, a zarazem i dla łatwiejszego zrozumienia rzeczy u własnych członków — zarządy towarzystw zaliczkowych starać się powinny o możliwą jasność i dokładność w przedstawieniu swoich rachunków.

Wszelkie też kroki na tém polu z uznaniem podnieść wypada.

Towarzystwo Zaliczkowe we Lwowie wiele zrobiło na polu ujednostajnienia i udokładnienia szczegółowéj rachunkowości. Rzeczy te znane są w ogóle wszystkim towarzystwom z wydanego przez to stowarzyszenie regulaminu i odnośnych artykułów w „Związku“ (np. Nr. 1. z roku 1880. str. 4—7). Wskazówki te jednak dotyczą jedynie formy załączników czyli allegatów, jakie zarządy sporządzać powinny do ułożenia i zestawienia bilansu. Są one bardzo cenne dla każdego, a tém więcéj dla nieobeznanych jeszcze dobrze z tym przedmiotem.

Mnie jednak obecnie chodzi nie o formę załączników, ale o formę samych rachunków czyli Cont, które niektóre towarzystwa dołączają do swoich bilansów albo jako część składową sprawozdania od dyrekcyi, albo jako część osobną tak zwanych „Zamknięć rachunków“. W tym też przedmiocie, o ile mi wiadomo z krótkiego sprawozdania, podnosiło głos przed kilku laty towarzystwo zaliczkowe w Samborze. Szemat jednak, jaki przedstawiło, miał się przyczynić tylko „do większego gmatwania rachunków“. Natomiast, zdaniem owego sprawozdawcy, forma, „w jakiéj to uczyniło towarzystwo zaliczkowe we Lwowie za rok 1877.“ miała być wiele lepszą, i ją to do przyjęcia z pewną zmianą innym towarzystwom zalecał. „Nie mogę jednak, powiada autor nie zauważyć, że i w tém zamknięciu rachunków popełniono ten błąd, iż napisawszy w nagłówku jakoby „winien“ miało być „rozchodem“, a „ma“ „przychodem“, wciągano cyfry nieodpowiednio, a mianowicie wszystkie liczby umieszczone po stronie lewéj są rozchodem, powinny zatém były figurować po stronie prawéj rachunków, i odwrotnie wszystkie pozycye, umieszczone po stronie prawéj, są przychodem, powinny zatém figurować po stronie lewéj rachunków — a jedyny w téj mierze wyjątek stanowi rachunek bilansu, którego cyfry są wstawione w kolumny, jak je wstawiać należało. Towarzystwo zaliczkowe we Lwowie zapomniało, iż każdy buchalter uważa stronę „winien“, jako „przychód“, stronę zaś „ma“ jako „rozchód“. *(Ekonomista* Nr. 44. z r. 1881. str. 346).

Dla łatwiejszego zrozumienia rzeczy, a tém samém i łatwiejszego porozumienia się w sprawie, którą podniosłem, pozwolę sobie przytoczyć parę piérwszych rachunków z ich formą ze Sprawozdania Towarzystwa zaliczkowego we Lwowie za rok 1877.

Winien (Rozchód)			Ma (Przychód)	
		A. Rek Kasy.		
—	—	Gotówka z 1. stycznia 1877. r.	4.356	95
—	—	Przychód ogólny w r. 1877. .	1,598.294	30
1,600.756	72	Rozchód ogólny w r. 1877. .	—	—
1.894	53	Gotówka z d. 31. grudn. 1877.	—	—
1.602.651	25		1,602.651	25
		B. Rek Udziałów.		
—	—	Z bilansu za rok 1876 . . .	81.313	12
9.511	61	W roku 1877.	26.648	70
98.450	21	Do rach. bil: Saldo na r. 1878	—	—
107.961	82		107.961	82

Nie wiem na pewne dla czego, ale być może, iż z powodu owéj rady, w Sprawozdaniu tegoż towarzystwa za rok 1878 znajdujemy formę zamknięć rachunków po myśli owego autora. Ponieważ zaś rzecz ta zmysłowo przedstawiona, jaśniejszą dla nas będzie, a nadto ponieważ i do dalszego naszego rozbioru potrzebną jeszcze się okaże, pozwolę więc sobie jeszcze przedstawić parę piérwszych rachunków z tą formą:

Winien (Przychód)			Ma (Rozchód)	
		A. Rek Kasy.		
1.894	53	Gotówka z 1. stycznia 1878. r.	—	—
1,637.396	24	Przychód ogólny w r. 1878 .	—	—
—	—	Rozchód ogólny w r. 1878 .	1,637.531	49
—	—	Gotówka z d. 31. grud. 1878 r.	1.759	28
1.639.290	77		1,639.29	77
		B. Rek Udziałów.		
98.450	21	Z bilansu za rok 1877 . . .	—	—
21.874	36	W roku 1878.	10.293	31
—	—	Do rach. bil.: Saloo na r. 1879	110 031	26
120.324	57		120 324	57

Wypada mi jeszcze tutaj dodać, że zmiana ta nie musiała być przypadkową, gdyż utrzymaną ona została i w Sprawozdaniu za rok 1879 i 1880.

Idąc daléj, pozwolę sobie najpiérw wypowiedzieć otwarcie moje zdanie, iż nie jestem zwolennikiem téj oszczędności w zamieszczaniu tytułów: że jeden na obie strony, tj. do „winien“ i „ma“ ma służyć. Ale mniejsza o to. Chodzi nam obecnie o co innego, mianowicie: czy owa ostatnia forma, przyjęta w zamknięciu rachunków za lata 1878 — 1880 jest dobrą, czy nie? — Czy autor ów doradził dobrze, czy téż lepszą była forma piérwsza za rok 1877? albo jeszcze co innego?

Jak widzieliśmy, stało się, jak radził ów autor: zmieniano najpiérw owe objaśnienia nagłówków, że „winien“ to „przychód“, a nie „rozchód“, jak piérwotnie, zaś „ma“ to „rozchód“ a nie „przychód“. następnie wszystkie liczby ze strony lewéj jako „rozchód“ przeniesiono na prawą (jako „Ma“), zaś wszystkie liczby ze strony prawéj, jako „przychód“ preniesiono na lewą (jako „Winien“), a to może dla tego, że niby „każdy buchalter uważa stronę „winien“ jako „przychód“, stronę zaś „ma“ jako „rozchód“ rachunku“.

Otóż, jak widać z tego, autor ów występował w charakterze buchaltera; tak przynajmnjéj jakoby w ich imieniu oświadczył. Tymczasem, nie ujmując nic gruntowności i dokładności w czém inném jego artykułów, musimy powiedzieć, że pod tym względem popełnił grubą omyłkę. Autor ów nie zwrócił uwagi na to, że inną zupełnie kwestyą jest Rachunek kasy i Rachunek bilansu, a całkiem inną wszelki inny rachunek, czy to ciągły: z którego salda przechodzą na rok następny, czy roczny: którego salda kończą się w danym bieżącym roku — czy to rachunek osobowy, czy rzeczowy. Tylko co do kasy i Rachunku bilansu każdy buchalter uważa stronę „winien“ jako „przychód“, zaś stronę „ma“ jako „rozchód“ rachunku — nigdy jednak nie uważa w tenże sam sposób żadnego innego rachunku. Przeciwnie: co kasa „winna“, to rachunek ciągły lub roczny „ma“ — i na odwrót: co kasa „ma“, to rachunek ów „winien“. Inaczéj mówiąc: gdy do kasy gotówka wpłynie, rachunek kasy kwotą tą obciążamy czyli debitujemy („winien“), a rachunek rzeczowy lub osobowy nią uznajemy czyli kredytujemy („ma“), — i na odwrót, gdy kasa jakąś gotówkę wypłaci, rachunek kasy kwotą tą uznajemy, a rachunek osobowy lub rzeczowy nią obciążamy. Dla rachunków tych ostatnich przeto „winien“ jest „rozchodem“, a „ma“ „przychodem“.

Dla jaśniejszego zrozumienia rzeczy wypada jeszcze dodać, że rachunki osobowe i rzeczowe, ciągłe i roczne są ze względu na jakąś instytucyą, że tak powiem, zamkniętą czyli skończoną w sobie całością. W nich więc właściwie tylko nagłówek „winien“ i „ma“ być powinien: i wtedy to „ma“ jest „przychodem“ rachunku, a „winien“ jego „rozchodem“.— Tymczasem ze względu na jakąś inną instytucyą lub osobę rzecz ta inaczéj przedstawiać się będzie. Jeżeli pan Janowski ma w jakiémś towarzystwie wkładkę na rachunek bieżący, to „ma“ na jego koncie jest w towarzystwie tém „przychodem“ względem pana Janowskiego, a na koncie, jakie pan J. u siebie téj wkładki prowadzić może, „ma“ będzie „rozchodem“. I przeciwnie „winien“ na tém koncie będzie dla instytucyi „rozchodem“ względem pana J., a u niego „winien“ będzie „przychodem“.

Idąc daléj powiemy, że księga likwidacyjna, ewentualnie główna, jaką prowadzą towarzystwa zaliczkowe, nie jest właściwą księgą główną według zasad buchalteryjnych, ale tylko księgą kasową, w któréj poszczególne rachunki są tylko, że tak powiem, obja-

*

Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych za miesiąc Październik 1881.

Stan bierny

Tow. zaliczkowe w	Udziały		Fundusz rezerwowy		Wkładki oszczędności								Pożyczki zaciągnięte							
	z końcem miesiąca				Stan na początku miesiąca		Włożono w ciągu miesiąca		Wyjęto w ciągu miesiąca		Stan z końcem miesiąca		Stan na początku miesiąca		Zaciągnięte w ciągu miesiąca		Spłacone w ciągu miesiąca		Stan z końcem miesiąca	
	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct
Bełzie	2000	91	203	60	8472	33	194	40	10	.	8656	73	3000	.	.	.	.	.	3000	.
Białej Biasko-Bielskie	9534	46	577	68	31339	23	12846	85	9515	36	34670	72	37222	60	8000	28	9469	16	35753	72
Białéj	10198	07	1571	04	30854	62	1656	.	170	.	32340	62	4860	.	.	.	900	.	3960	.
Birczy	7300	90	975	54	7295	17	721	.	942	25	7073	92	27890	.	4005	.	3830	.	28065	.
Bobrce	3355	89	889	25	7516	15	376	90	150	.	7743	05	8540	.	600	.	760	.	8380	.
Bochni	12033	51	1001	42	8970	75	484	.	108	.	9346	75	20149	30	5660	.	2605	.	23204	30
Bołszowcach	1215	.	152	.	191	84	.	.	31	13	160	71	4500	.	.	.	100	.	4400	.
Busku, kredyt.	49777	76	3298	05	20397	35	5519	76	5076	76	20840	35	8786	.	2770	.	4651	.	6905	.
„ zaliczkowe	4357	70	1724	02	3410	15	250	.	55	.	3605	15	6511	77	.	.	1033	.	5478	77
Cieszanowie	21104	76	1219	60	26185	71	1642	50	1210	.	26618	21	500	.	.	.	500	.	.	.
Dąbrowéj	47795	72	11492	27	.	.	.	.	.	.	.	.	161202	87	5003	29	10294	52	155911	64
Delatynie	11227	11	941	97	6491	55	117	30	526	03	6082	82	11790	.	1435	.	1500	.	11725	.
Dobromilu	6708	87	280	69	3572	22	629	.	249	26	3951	96	1700	.	.	.	.	.	1700	.
Drohobyczu	16562		3327	94	40968	56	1006	26	2175	90	39798	92	28427	55	4728	15	4840	.	28315	70
Glinianach	25136	62	4539	16	92074	83	5582	05	3888	27	93768	71	20379	.	1300	.	1883	33	19795	67
Gorlicach	56683	63	7133	42	133518	.	5113	54	2914	45	135717	09	36214	53	13295	.	15298	71	34210	82
Grybowie	2990	75	350	06	10858	53	900	.	600	.	11158	53	9700	.	.	.	300	.	9400	.
Jarosławiu	25120	73	3656	66	36830	34	453	.	517	98	36765	36	18973	33	.	.	531	08	18442	25
Jaryczowie zalicz.	408	40	156	75	179	68	10	30	.	.	189	98	1270	.	.	.	25	.	1245	.
„ Tow. kred.	15027	32	789	82	4173	.	1545	.	2945	.	2773	.	9860	.	5010	.	3840	.	11030	.
Jaworowie	2538	.	112	.	6126	65	400	.	645	.	5881	65	1500	.	.	.	500	.	1000	.
Jordanowie	1208	10	242	90	10033	85	395	.	803	.	9625	35	.	.	.	.	.	.	.	.
Kałuszu	8631	50	608	79	5709	10	23	.	350	.	5382	10	13050	.	.	.	150		12900	.
Kańczudze	1860	40	133	.	716	29	.	.	.	.	716	29	5100	.	.	.	300	.	4800	.
Kolbuszowéj	3587	.	650	.	4903	32	100	.	20	.	2983	32	3800	.	.	.	.	.	3800	.
Kołomyi	15230	94	1181	91	63306	66	2920	50	2110	09	64117	07	.	.	.	.	.	.	.	.
Komarnie	8711	01	1390	97	29332	91	1716	25	625	.	30424	16	3500	.	.	.	500	.	3000	.
Krakowcu	2223	03	244	36	2346	19	14	88	8	.	2353	07	5000	.	.	.	.	.	5000	.
Krynicy	2125	60	173	.	12324	57	747	52	500	.	12572	09	.	.	.	.	.	.	.	.
Kulikowie	2237	50	316	65	788	11	.	.	549	.	239	11	9309	.	.	.	291	.	9018	.
Limanowéj	28376	30	1892	36	18891	24	6860	73	4313	67	21438	30	51908	75	12874	82	12924	90	51858	67
Lwów, Tow. zal.	131297	05	12923	43	424322	20	80291	70	86165	48	418448	42	43624	19	16144	28	5999	19	53769	28
„ urzęd. poczt.	21179	95	759	82	7186	30	8667	65	821	67	15032	28	11100	.	.	.	1100	„	10000	.
„ wz. kredytu	8019	46	591	99	14142	47	11010	74	6585	37	18567	84	28545	.	11590	.	13660	.	26475	.
Łańcucie	24841	10	12454	10	111022	79	4990	.	3561	33	112451	46	41770	60	.	.	3515	80	38254	80
Makowie	6068	37	1184	77	37045	25	425	13	262	45	37207	93	.	.	.	.	.	.	.	.
Mariampolu	3351	79	349	26	1656	61	41	19	30		1667	80	4000	.	.	.	.	.	4000	.
Mielcu	11045	50	1801	33	43214	09	2742	25	3831	14	42125	20	4000	.	.	.	2000	.	2000	.
Milówce	3651	58	499	43	11043	31	354	90	730	16	10668	05	3300	.	.	.	.	.	3300	.
Mościskach	11756	85	5740	12	35349	32	337	84	808	80	34878	36	8800	.	1100	.	1800	.	8100	.
Nowym Sączu zal.	29800	97	2723	71	117209	69	13726	51	4914	15	126022	05	12900	.	.	.	9900	.	3000	.
„ zakł. zast.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	6350	36	3250	77	2008	09	7593	04
Oświęcimie	5495	69	485	66	8685	27	1007	.	642	84	9049	43	3900	.	.	.	600	.	3300	.
Pilźnie	3284	.	979	35	13446	41	1010	.	142	.	14314	41	5500	.	.	.	.	.	5500	.
Podgórzu	4999	15	597	78	22348	87	2995	33	1213	71	24130	49	7420	.	.	.	2720	.	4700	.
Radłowie	1222	.	70	.	2474	.	10	.	.	.	2484	.	1850	.	.	.	200	.	1650	.
Radziechowie	14508	13	3444	.	44511	84	799	.	1052	78	44258	06	9000	.	3000	.	.	.	12000	.
Rohatynie	9293	.	2130	.	26698	99	1073	.	131	99	27640	.	9000	.	.	.	.	.	9000	.
Rozdole	8054	17	1241	40	971	56	271	.	10	.	1232	56	16234	04	250	.	370	.	16114	04
Rudkach	8362	25	1063	51	25885	29	981	08	766	44	26099	93	3150	.	.	.	.	.	3150	.
Sieniawie (zalicz.)	2595	30	490	70	14701	78	.	.	510	.	14191	78	2500	.	.	.	.	.	2500	.

Stan czynny

Tow. zaliczkowe w	Saldo odsetek		Reszta pozycyi stanu biernego		Pożyczki udzielone								Koszta założ. ruchomości i adm.		Reszta pozycyi stanu czynnego		Gotówka	
	z końcem miesiąca				Stan na początku miesiąca		Spłacono w ciągu miesiąca		Udzielono w ciągu miesiąca		Stan z końcem miesiąca		z końcem miesiąca					
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct.	zł.	ct.
Bełzie	1062	09	239	46	13464	60	1083	96	1165	.	13545	64	405	29	119	90	1091	95
Białej Biasko-Bielskie	2459	76	244	33	74878	74	15149	78	18611	50	78340	46	3958	86	576	48	364	87
Białéj	2131	44	282	75	39160	58	1942	60	2277	.	39444	98	2620	07	7205	33	1212	54
Birczy	3010	67	977	39	41383	35	4835	.	7673	.	44221	.	1635	15	1528	04	18	88
Bobrce	991	83	611	92	21090	67	2634	70	2497	78	20953	75	441	04	.	.	577	15
Bochni	2217	34	539	77	40544	68	5548	86	11170	50	46166	32	1236	88	18	.	921	89
Bołszowcach	576	02	38	97	6010	25	614	50	550	.	5035	75	281	80	150	.	74	15
Busku, kredyt.	6385	.	41	84	81482	08	3007	20	773	84	82248	71	3678	95	306	71	1013	63
„ zaliczkowe	1300	98	.	.	13365	27	872	36	1172	13	13665	04	1141	76	255	19	1404	63
Cieszanowie	2215	76	.	.	48546	25	2385	97	2284	36	48444	64	452	74	874	67	1386	28
Dąbrowéj	9122	55	8294	40	208368	40	8182	73	1670	.	201855	67	2065	94	22636	65	6058	32
Delatynie	5876	89	442	78	29367	39	2001	05	1790	.	29156	34	2959	11	3551	50	629	63
Dobromilu	1509	17	60	09	13101	47	1059	58	1190	.	13231	89	297	20	240	57	440	94
Drohobyczu	1559	95	715	95	83789	79	16173	32	15002	46	82618	93	2934	02	4256	01	471	50
Glinianach	12343	74	694	02	150706	05	9109	36	8514	60	150111	29	2064	51	564	86	3537	26
Gorlicach	.	.	37507	58	202298	63	27933	31	26403	86	200769	18	4513	64	62348	54	3620	98
Grybowie	245	46	2	60	20838	26	3955	.	5587	15	22470	41	94	50	29	.	2206	50
Jarosławiu	7086	47	1075	63	83751	65	14008	80	11985	.	81727	85	1734	14	125	58	5059	52
Jaryczowie zalicz.	78	57	117	55	1929	48	165	94	122	.	1885	54	208	04	9	.	93	67
„ Tow. kred.	.	.	.	.	31127	67	2224	96	2057	36	30960	07	395	44	.	.	877	88
Jaworowie	528	25	30	41	9734	93	1484	18	1500	.	9750	75	245	85	.	.	93	71
Jordanowie	1043	03	.	.	10221	76	487	88	483	.	10216	88	207	48	41	15	1243	73
Kałuszu	276	61	253	43	25286	08	1285	94	1535	.	25535	14	1066	91	1111	63	338	75
Kańczudze	627	29	109	99	8093	84	293	53	.	.	7800	31	311	41	18	57	116	68
Kolbuszowéj	1195	06	231	31	13294	21	576	.	655	.	13373	21	338	98	302	90	431	60
Kołomyi	5317	64	258	73	77709	27	11159	46	11725	.	78274	81	609	31	4120	72	3101	45
Komarnie	5929	39	1735	71	47963	56	5002	31	6385	.	49346	26	588	97	540	92	715	09
Krakowcu	872	19	362	45	10072	44	579	70	511	.	10003	74	385	53	592	77	73	06
Krynicy	1472	15	20	24	14075	48	511	88	300	.	13863	60	643	52	83	94	1742	02
Kulikowie	853	27	328	37	12400	68	2279	80	1354	.	11474	88	1111	16	207	45	199	41
Limanowéj	5164	99	200	.	104115	.	3800	79	6339	06	106653	35	1206	17	78	25	992	85
Lwów, Tow. zal.	26590	53	389	84	591360	33	195250	34	204762	33	600872	32	16226	06	25185	55	1134	62
„ urzęd. poczt.	3602	.	11	70	41967	01	5721	42	7855	.	44100	59	1149	40	725	23	4610	53
„ wz. kredytu	1593	27	.	.	49260	13	15589	90	18015	50	51685	73	1922	99	927	30	711	54
Łańcucie	11441	44	6472	73	196962	81	5904	28	3090	.	194148	53	1818	51	6201	03	3102	74
Makowie	4684	74	135	14	42297	50	8034	20	10129	50	44392	80	697	93	732	65	3470	77
Mariampolu	661	54	581	20	9891	50	843	.	780	.	9828	50	402	84	353	54	26	71
Mielcu	2825	02	2715	89	57707	13	3046	50	1855	.	56515	63	929	63	3572	87	1494	81
Milówce	929	25	.	.	18496	38	2733	.	2540	.	18303	38	653	37	41	20	50	36
Mościskach	1916	55	477	39	60587	33	6560	98	6655	.	60681	35	429	.	1539	51	219	41
Nowym Sączu zal.	8331	22	149	48	149189	36	39722	09	38800	77	148268	04	2554	35	10153	10	9051	94
„ zakł. zast.	239	15	.	.	5483	.	1888	.	3186	.	6781	.	1051	19	.	.	.	.
Oświęcimie	1367	19	967	76	18703	.	2350	.	1993	.	18346	.	290	22	799	19	1230	32
Pilźnie	1670	67	44	16	23823	.	1654	.	1699	.	23868	.	945	08	.	.	979	52
Podgórzu	2283	61	9	84	34756	20	8993	10	8179	.	33942	10	1550	95	30	38	1197	44
Radłowie	296	59	34	58	5262	50	455	.	150		4957	50	281	38	.	.	518	29
Radziechowie	3194	19	952	68	71273	10	5481	91	9905	70	75696	89	1439	73	354	75	865	69
Rohatynie	2633	98	177	51	41181	91	8136	36	8200	.	41245	55	1843	16	5734	84	2051	52
Rozdole	894	28	182	36	26051	22	2563	75	2817	.	26304	47	806	03	174	09	434	23
Rudkach	3294	29	.	.	36591	18	2486	46	2786	.	36890	72	1094	89	3134	93	849	44
Sieniawie (zalicz.)	3139	51	605	11	17388	65	1493	02	1790	.	17685	63	2485	44	3024	45	326	88

Tow. zaliczkowe w	Stan bierny																			
	Udziały		Fundusz rezerwowy		Wkładki oszczędności								Pożyczki zaciągnięte							
					Stan na początku miesiąca		Włożono w ciągu miesiąca		Wyjęto w ciągu miesiąca		Stan z końcem miesiąca		Stan na początku miesiąca		Zaciągnięte w ciągu miesiąca		Spłacone w ciągu miesiąca		Stan z końcem miesiąca	
	z końcem miesiąca																			
	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct
Sieniawie kred.	1868	.	233	.	5761	96	7	.	248	59	5520	37	3700	.	1900	.	300	.	5300	.
Skałacie	1442	89	456	87	68	.	130	.	.	.	198	.	3300		.		200	.	3100	.
Śniatynie	5515	87	694	80	14061	74	552	.	418	61	14195	13	1400	.	.	.	.	.	1400	.
Sokalu	12787	63	1314	62	44857	20	4058	52	1629	79	47285	93	19778	78	.	.	616	41	19162	37
Stanisławow. (Bank)	67190	33	11226	42	194025	66	14286	47	9436	92	198875	21	35332	42	11205	.	16445	.	30092	42
„ zastawn.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	47643	88	500	.	1000	.	47143	88
Stryju	9754	09	532	77	19097	70	1141	97	896	93	20239	67	6000	.	.	.	1400	.	4600	.
Tarnowie	18533	47	5401	81	68945	19	1033	17	810	.	69168	36	7800	.	.	.	500	.	7300	.
Tłumaczu	10925	24	2866	70	27894	17	968	.	1596	17	27266	.	81 1	.	3942	.	3122	.	8931	.
Wykotach	3257	82	350	95	8921	79	140	55	.	.	9062	34	11850	.	8000	.	9000	.	10850	.
Zakliczynie	4907	71	390	41	4609	62	.	.	.	.	4609	62	8400	.	.	.	200	.	8200	.
Zbarażu	12030	50	2503	24	4552	48	.	.	115	88	4436	60	18957	25	.	.	600	.	18357	25
Złoczowie	14404	21	2525	32	49273	27	3733	39	1344	56	51662	10	2500	.	.	.	.	.	2500	.

śnieniem rubryki Ogólnéj („Przychód ogólny“ — „Rozchód ogólny“), nigdy zaś, iżby co jest „winien“ dla kasy było i „winien“ dla poszczególnego rachunku, a co „ma“ dla kasy — „ma“ dla rachunku. Co bowiem kasa „winna“, to rachunek „ma“, i tu „ma“ jest przychodem, nie zaś jak w kasie rozchodem — a co kasa „ma“, to rachunek „winien“, i tu „winien“ jest rozchodem, nie zaś jak w kasie przychodem.

Autor ów tedy wyszedłszy z fałszywego zapatrywania się na księgę kasową, jakoby na główną, doszedł i do fałszywych rezultatów, które w obec zasad buchalteryjnych ostać się nie mogą.

Otóż z powyższego rozważenia rzeczy okazuje się, że nie można pod jedne nagłówki („winien“ — „ma“) umieszczać szczegółowych tytułów kasy, oraz rachunku bilansu z innymi rachunkami: udziałów, wkładek, procentów, zysków i strat i t. d. Tém samém okazuje się, że nagłówki umieszczone w Sprawozdaniu Towarzystwa zaliczkowego we Lwowie za rok 1877. były dobre dla rachunków udziałów aż po rachunek zysków i strat, ale niewłaściwe dla rachunku kasy i bilansu, bo w tych „winien“ jest „przychodem“, a „ma“ „rozchodem“. W Sprawozdaniach zaś za lata 1878—1880. umieszczone nagłówki dobre są tylko dla rachunku kasy i bilansu, ale niewłaściwe dla wszystkich innych, pomijając to, że i liczby ich powinny być przestawione, tak jak było za r. 1877. Jedném słowem okazuje się z powyższego, że przy wspólnych nagłówkach będzie źle albo jedno albo drugie, w szczególności, gdy się z góry postawi, że „winien“ ma być dla wszystkiego „przychodem“ lub „rozchodem“, gdyż tak, jak widzieliśmy, dla wszystkich rachunków być nie może.

Chcąc obecnie wypowiedzieć nasze zdanie, jaka forma dla rachunków byłaby najjaśniejszą, a któraby jednocześnie dała możność sprawdzenia podanych w Rku Zysków i Strat i Rku bilansu wyników — wypada nam przedewszystkiem powiedzieć słów kilka o Obrocie kasowym.

Obrót kasowy jest podstawą dla skontrolowania rezultatów rachunku zysków i strat i rach. bilansu: mówiąc to mam na myśli, oczywiście, sprawdzenie tych rachunków przy nieposiadaniu załączników, w jakim to wypadku znajduje się każdy, kto ma pod ręką tylko roczne Sprawozdanie z czynności towarzystwa. Otóż, ponieważ dla takiego sprawdzenia jedyną podstawą prócz sald zeszłorocznych w rachunku bilansu jest obrót kasowy — dlatego téż staraniem Zarządów być powinno, aby obroty te były najpiérw bez przeniesionych sald z roku zeszłego. Taki bowiem tylko obrót daje rzeczywisty obraz rocznego ruchu w towarzystwie. Przeniesione bowiem niektóre salda roku zeszłego (np. pożyczek, wkładek) przedstawiają kwoty nietylko z roku tuż poprzedzającego, ale zwykle z wielu lat poprzednich (wyjąwszy, gdyby to było w drugim roku egzystencyi towarzystwa). Gdyby przeto wypadło nam na przykład dowiedzieć się o ilości udzielonych w danym roku pożyczek przez towarzystwa, a sprawozdania tychże przedstawiały obroty łączne z zeszłorocznemi saldami — jak to się praktykowało, a może i praktykuje jeszcze u niektórych towarzystw — wówczas cyfra, wzięta z udzielonych pożyczek z takiego obrotu, byłaby fałszywą, bo

Tow. zaliczkowe w	Stan czynny																	
	Saldo odsetek		Reszta pozycyi stanu biernego		Pożyczki udzielone								Koszta założ. ruchomości i adm.		Reszta pozycyi stanu czynnego		Gotówka	
					Stan na początku miesąca		Spłacono w ciągu miesiąca		Udzielono w ciągu miesiąca		Stan z końcem miesiąc							
	z końcem miesiąca												z końcem miesiąca					
	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Sieniawie kred.	1452	58	113	77	11934	96	1285	62	2125	.	12774	34	370	67	619	83	722	88
Skałacie	343	03	572	10	4971	15	349	32	.	.	4621	83	996	47	80	18	414	41
Śniatynie	1371	45	.		21604	97	1538	61	1925	.	21991	36	683	.	61	52	441	37
Sokalu	1569	28	1529	67	76593	90	2561	45	3383	30	77415	75	1031	32	1797	91	3404	52
Stanisławow. (Bank)	762	85	4430	18	274053	16	42674	06	41500	.	272879	10	3836	07	33190	99	9534	25
„ zastawn.	2098	10	494	83	47022	.	4460	.	6702	.	49264		.	.	284	04	224	77
Stryju	3440	68	497	10	35871	49	4691	10	4663	.	35843	39	1328	48	1090	27	802	18
Tarnowie	80	64	.	.	95345	59	10340	25	10293	.	95298	34	2324	34	1410	28	1451	32
Tłumaczu	3715	44	1292	36	51169	34	2939	69	3240	.	51419	65	2485	81	1021	28	70	.
Wykotach	415	38	.	.	22824	95	219	47	197	.	22802	48	581	25	379	63	173	13
Zakliczynie	935	98	.	.	18140	.	1874	50	1522	.	17787	50	304	79	410	.	536	43
Zbarażu	3714	48	947	85	33861	61	3327	56	3653	.	34187	05	1132	48	5593	73	1076	66
Złoczowie	4294	09	367	17	69436	20	4383	37	7218	.	72270	83	1024	37	50	.	2407	69

Uwaga. Umieszczamy rachunki tylko tych towarzystw, które nam je najpóźniéj do 15. bm. w formie przez nas wskazanéj przysłały.

za wielką o całe saldo przeniesione. Ważną to jest rzeczą dla statystyki naszych towarzystw, a tém samém i dla całego kraju. Że zaś nieraz spotykałem pod tym względem utyskiwania w różnych artykułach, dla tego téż nad sprawą tą się rozwiodłem, polecając ją pamięci Sz. zarządów.

Drugą ważną rzeczą w przedstawianiu obrotu kasowego jest dokładne rozdzielenie i wyszczególnienie tytułów, a tém samém i odpowiednich im kwot. Zastanówmy się nieco nad tém.

Księga główna a właściwie kasowa, używana przez towarzystwa zaliczkowe, posiada z każdéj strony prócz rubryki „Ogółem“ tylko 11 czy 12 kolumn. Ilość tych rubryk z rozwojem instytucyi, oczywiście, zaczyna nie wystarczać. Stąd okazuje się potrzeba łączenia w ciągu roku paru lub nawet kilku kont w jednéj kolumnie. Zazwyczaj znowu prowadzący ową księgę główną, najczęściéj kasyer, daje dla krotkości tylko jeden tytuł, resztę zostawiając pamięci. Gdy zaś przyjdzie do układania bilansu, a układa go zwykle kto inny, nie kasyer, umieszcza się w obrocie tytuł jeden, także dla krótkości, choć załączniki wykazują inaczéj. Z załączników przechodzą cyfry odpowiednie do Rku zysków i strat i Rku bilansu, ale obrót kasowy pozostaje w piérwotnéj postaci: ścićniętéj ograniczoną ilością rubryk księgi kasowéj. Z takiego skomulowania kont i cyfer wypada to, że niejeden, na zasadzie czerpania rzeczy z obrotu kasowego, zajrzawszy doń, bierze cyfry fałszywe, bo fałszywie podane, i na podstawie tego fałszywe o rzeczy wyprowadza sobie wnioski.

Tak właśnie było, że przytoczę przykład, z Tow. zaliczkowém w Krakowie.

W sprawozdaniu tego stowarzyszenia za rok 1875 znajdujemy w obrocie kasowym w rozchodzie kwotę zł. 16.558 ct. 20, mającą tytuł: „koszta administracyi i inwentarza“. Wysokością swoją uderzyła ona niejednego, a przecież nie jest tak, jak się na pozór przedstawia. Najpiérw bowiem rozchód ten przedstawia cyfrę z przeniesionemi saldami z roku zeszłego (co do inwentarza na zł. 1.754 ct. 20), powtóre mieści się w niéj wydatek z zostawionéj rezerwy w r. 1874. (w kwocie zł. 2.385 ct. 61), co rozchodem roku 1875. nie jest i być nie może, a tém samém powinno mieć i osobny tytuł i cyfrę.— Podobnież znajdujemy i w sprawozdaniu Dyrekcyi tegoż Towarzystwa na rok 1876. Tutaj tytuł (w rozchodzie) „koszta administracyi“ ma kwotę zł. 17.827 ct. 20, a jakkolwiek zaraz poniżéj kwota ta jest rozspecyfikowaną, a nawet w drugim obrocie kasowym na str. 12, przy tytule tym, jest tylko zł. 10.175 ct. 54, który jest już bez przeniesionych sald z roku zeszłego, choć łączy w sobie wydatek w kwocie zł. 981 ct. 18 z zostawionéj rezerwy w r. 1875, a tém samém do roku 1876. nie należący — to jednakże owa ogromna kwota ze sprawozdania Dyrekcyi (ze str. 6.) uchwyconą została, w mniemaniu najniezawodniéj, że wyrażone cyfry wszędzie są, bo powinny być jednakie, i na podstawie tego pisano niegdyś nie wiedząc, iż to są niedokładne cyfry. Tymczasem rzeczywista cyfra w rozchodzie obrotu kasowego wynosi zł. 9.194 ct. 36, a po strąceniu 73 zł. z przychodu, koszta administracyi wraz z podatkiem i zużyciem inwentarza rozchodowane przez Rek zysków i strat wynoszą z tego roku zł. 10.630 ct. 55, w któréj to kwocie podatek i zużycie inwentarza stanowi zł. 1.322

ct. 89, reszta zaś zł. 9.307 ct. 66 zwyczajne i nadzwyczajne (tantiema etc.) koszta administracyi.

Z powyższego przeto okazuje się, że przedstawianie obrotu kasowego z zeszłorocznemi saldami, a następnie łączenie różnych kont w jednym tytule — prowadzi za sobą zagmatwanie, niejasność i utrudnienie w sprawdzeniu rachunków. Dla tego też ściste stosowanie się do powyższych dwóch warunków uważamy za rzecz porządku, za rzecz niezbędnéj prawidłowości w przedstawieniu czynności i ostatecznych rezultatów.

Przy zachowaniu tych warunków możemy teraz zastanowić się nad samą formą, w jakiéj rachunki mogłyby być przedstawione.

Zdaje nam się, uznać wypada, że forma rachunków powinna być jasną nietylko dla ludzi fachowych, ale nadto zrozumiałą dla ogółu intelligencyi. Jeżeli zaś gdzie, to w towarzystwach zaliczkowych wzgląd ten powinien być bardzo przestrzegany. W nich bowiem interesowane jest nietylko jakieś szczupłe grono spólników, jak to bywa w instytucyach akcyjnych, lecz przeciwnie los i stan towarzystwa obchodzi, a przynajmniéj dotyczy każdego członka, który wstępując do towarzystwa przyjmuje na siebie i oznaczoną statutem odpowiedzialność. Już przeto z tego powodu zarządy starać się powinny o taką możliwą formę, któraby była zrozumiałą dla całego ogółu intelligencyi, aby tym sposobem zachęcić właśnie i dać sposobność zajęcia się członkom sprawami towarzystwa. Wszelkie poświęcanie tutaj rzeczy saméj dla pozornéj jakiejś buchalteryjności nie powinno mieć, mojém zdaniem, miejsca. Wszelkie też niezrozumiałe dla wielu rubryki „winien“ i „ma“ powinny być z rachunków szczegółowych usunięte, a dosyć będzie, gdy zostaną w rachunku zysków i strat i rachunku bilansu, choć i tutaj zastąpione być mogą: w pierwszym przez „Rozchód“ i „Przychód“, w drugim przez „Stan bierny“ i „Stan czynny“. Tém więcéj przeto nie moglibyśmy się zgodzić na szemat, praktykowany przez Towarzystwo zaliczkowe we Lwowie, gdyż ten, jak to wykazaliśmy wyżéj, krytyki wytrzymać nie może.

Obecnie pozwolę sobie przytoczyć kilka dla przykładu rachunków według tej formy, jaką praktykują inne poważne instytucye finansowe i niektóre (mniéj więcéj podobnie) towarzystwa zaliczkowe, a jaka, mojém zdaniem, i dla wszystkich naszych towarzystw byłaby najodpowiedniejszą:

A. Kasa.

(Zobacz pozycyą . . . w rachunku bilansu.)

Pozostałość gotówki z dnia 31. grudnia 1879 r. wynosiła	zł.	3.139·86	
W r. 1880 kasa przyjęła	„	299.346·79	302.486·65
W r. 1880 kasa wypłaciła	„		299.331·68
Pozostało gotówki z d. 31. grudnia 1880	zł.		3.154·97

B. Udziały członków.

(Zobacz pozycyą . . . w rachunku bilansu.)

Wpłacone udziały z d. 31. grudnia 1879 r. wynosiły	zł.	84.207·92	
W roku 1880 wpłynęło . .	„	4.079·38	88 287·30
Zwrócono w tymże roku 1880	„		12.861·15
Stan udziałów z d. 31. grudnia 1880 wynosi	zł.		75.426·15

C. Pożyczki.

(Zobacz pozycyą . . . w rachunku bilansu.)

Stan pożyczek z dnia 31. grudnia 1879 r. wynosił	zł.	158.240·52	
W roku 1880 udzielono nowych pożyczek na . .	„	157.014.02	315.254·54
Spłacono zaś w roku 1880	„		176.950·79
Stan udzielonych pożyczek z dniem 31. grudnia 1880 r. wynosi	zł.		138.303·75

Uwaga. Przy rachunku tym należałoby przedstawić jeszcze rozdział powyższego stanu pożyczek najpiérw według lat, a następnie, jeżeli są różne obligi, według rodzaju obligów.

D. Odsetki bieżące.

(Zobacz pozycyą . . . w rachunku Zysków i Strat i pozycyą . . . w rachunku bilansu.)

	Procenta przeniesione z roku 1879 wynosiły	zł.	1.826·27	
W roku 1880	pobrano od pożyczek nowo udzielonych .	„	8.466·66	
	policzono a conto zaległości	„	70·42	10.363·35
	wypłacono od wkładek	„	2.861 96	
	skapitalizowano z d. 31. grudnia	„	1.773·17	
	wypłacono od reskontu	„	483·13	
	zwrócono gotówką . .	„	168·06	5.286·31
	Pozostaje tedy pobranych i obliczonych procentów w r. 1880	zł.		5.077·04
	Z tego na r. 1881 przypada (zob. rachunek bilansu	„		1.281·70
	Na rok zaś 1880 pozostaje (zob. rachunek Zysków i Strat)	„		3.795·34

W podobny sposób przedstawić można wszystkie szczegółowe rachunki. Kończąc więc, dodam raz jeszcze, że takie praktyczne, a zrozumiałe dla każdego przedstawianie rachunków w sprawozdaniach praktykowane jest przez wiele poważnych instytucyi finansowych, i takie — uważam — wielce byłoby pożądaném, aby je przyjęły i wszystkie nasze towarzystwa zaliczkowe.

IX. Zjazd austryacko-niemieckich stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

(N.U). IX. Zjazd austryacko-niemieckich stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, odbył się w Ischl, dnia 8., 9. i 10. września b. r. pod przewodnictwem Gustawa Portheima, przy współudziale 44 delegatów, reprezentujących przeważnie z ludności wiejskiéj złożone, najbliżéj Ischl położone stowarzyszenia Górnéj Austryi.

Sprawozdanie Patrona z czynności Związku, ~~uspra~~wiedliwia wybór miejsca na zjazd tegoroczny, wyraża żal z powodu braku poczucia łączności u austryackich stowarzyszeń. Powodów tego szuka p. Ziller w różnicach językowych w Austryi, które uniemożebniają, w myśl statutów związkowych, należenie do Ogólnego Związku nieniemcom. Naszém zdaniem także i zbytnia pochopność p. Patrona do politycznych manifestacyi nie przyczynia się do podtrzymania „ducha łączności“, a dowodem zeszłoroczny zjazd w Komotau. Ubolewa więc p. Patron, że z pomiędzy 1200 stowarzyszeń w Austryi, tylko 128 niemieckiemi nazwać się chciały. Do korzystnych rezultatów całorocznéj działalności Wydziału Związku (!) zalicza Patron ustawę z 27. grudnia z. r., jakkolwiek nie zupełnie zdaniem jego odpowiednią, to jednak stanowiącą zwrot ku lepszemu. Sprawozdanie zaznacza nieprzyjazną wobec stowarzyszeń postawę rządu, omawiając obszernie znane czytelnikom „Związku“ dwa rozporządzenia ministeryalne, z których jedno obaliła lwowska kasa oszczędności, a drugie tak się podobało niższo-austryackiemu Wydziałowi krajowemu, że wniósł i przeprowadził w tymże Sejmie ustawę o tworzeniu krajowego funduszu rezerwowego dla oddziałów zaliczkowych, przy kasach oszczędności powstać mających. Sprawozdanie swoje zamyka Patron surową krytyką postępowania Rządu, n a. Wydziału krajowego, uznaniem dla wyższo- i niższo-austr. izb handlowych i odezwą do kas oszczędności, aby szły ręka w rękę ze stowarzyszeniami. w końcu daje obraz smutnego stanu kredytu włościańskiego i omawia środki zaradcze.

Zgromadzenie przyjmuje następującą rezolucyą I. Towarzystwa zaliczkowego dla Krems i okolicy:

„IX. Zjazd ogólny austryackich stowarzyszeń zar. i gosp. oświadcza:

1. tworzenie kas zaliczkowych z funduszów rezerwowych kas oszczędności, zmierza do ograniczenia samoistnéj działalności obywateli“;

(Piérwotne brzmienie wniosku: „reskrypt ministeryalny z 19. kwietnia 1880. l. 3359., stoi w jaskrawéj sprzeczności z zasadą pomocy własnéj i wywoła szkodliwe następstwa dla ekonomicznéj egzystencyi stanu rolniczego i przemysłowego“ — uchylono w skutek interwencyi komisarza rządowego).

„2. projektowane przez n. a. Wydział krajowy tworzenie krajowego funduszu rezerwowego na pokrycie strat wspomnianych kas zaliczkowych, jest bardzo szkodliwém zasadzie pomocy własnéj;

3. przeciw tworzeniu tego funduszu, należy tak ze strony pojedyńczych stowarzyszeń, jako i Wydziału Związku, liczne i uzasadnione wnosić petycye na najbliższą sesyą Sejmu n. a.;

4. podniesienie i ulepszenie kredytu dla właścicieli mniejszych posiadłości i drobnego przemysłu, nastąpić może tylko przez zaprowadzenie równowagi w budżecie państwowym i zupełne uwolnienie stowarzyszeń zaliczkowych od podatków“.

Z porządku dziennego referował Dr. Rud. Makomaski imieniem wiédeńskiego Towarzystwa zal. rzemieślników, o kredycie hipotecznym w stowarzyszeniach systemu Schulzego z Delitzsch. Sprawa ta była już przedmiotem obrad 8. zjazdu w Komotau, nie załatwiono jéj wszakże obecnie z powodu silnéj opozycyi reprezentantów górno-austr. stowarzyszeń i odłożono zatém do zjazdu następnego.

Powzięto z porządku dziennego jednogłośną uchwałę, protestującą przeciw łączeniu stowarzyszeń zaliczkowych z towarzystwami ubezpieczeń życiowych — w końcu rozmaitę uchwały o uregulowaniu stosunku kapitałów obcych do własnych, o tworzeniu funduszów ubezpieczeń (od strat), o rozdziale zakresu działania kontroli od zarządu w towarzystwach spożywczych i o prowadzeniu książek w tychże towarzystwach.

Ruch stowarzyszeń.

VII. Walne zgromadzenie Związku. Posiedzenia Związku odbywać się będą w sali gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego.— Patronat postarał się, jak dotąd zawsze, u Zarządów kolei o zniżenie cen jazdy dla delegatów i uczestników Zjazdu. Na żądanie towarzystw sekretarz Związku przyszle potrzebne legitymacye. — Następny (23.) numer „Związku“ wyjdzie dnia 5. grudnia b. r. i zawiérać będzie wszystkie wnioski, które Wydział Związku przedłoży Walnemu Zgromadzeniu.

Wydział Związku odbył w ostatnim czasie dwa posiedzenia pełne, na których przygotowywał materyał dla Walnego Zgromadzenia i ułożył dla tegoż ogłoszony na czele dzisiejszego numeru porządek dzienny.

W sprawie upadłego Towarzystwa kredytowego miejskiego otrzymujemy od zarządcy masy p. dra. Krattera następujące sprawozdanie do ogłoszenia:

„Według inwentarza i bilansu sporządzonych przy otwarciu konkursu składał się majątek Towarzystwa kredytowego miejskiego z 649 pretensyi tegoż Towarzystwa i ruchomości łączną wartość 106.800 zł. 92 ct. przedsta-

wiających. Z tego majątku zrealizowano po dzień 25. października 1881 łączną kwotę 86.824 zł. 25½ ct., i to część 59.929 zł. 67 ct. w gotówce, resztę przez kompenzacye pretensyi masy z jéj długami w myśl art. 36. statutu Towarzystwa tudzież przepisów ustawy konkursowéj. Obecnie pozostają jeszcze do zrealizowania pretensye masy w łącznéj sumie 25.527 73½ ct.

Ze stanu biernego, według tabeli zgłoszeń łączną kwotę 588.455 zł. 16½ ct. wynoszącego, odpadło przez zaspokojenie Iszéj klasy wierzycieli i niektórych wierzycieli zastaw dla swych pretensyi posiadających 18 886 zł. 37½ ct. długów, daléj odpadło przez ugody pozasądowe sądownie zatwierdzone 44.690 zł. 34½ ct., a wreszcie na podstawie ugód sądowych i wyroków 5009 zł. 77 ct. długów; dzisiejszy stan bierny według tabeli zgłoszeń przedstawia zatém łączną sumę 519.868 zł. 67½ ct. Z tych 319.679 zł. 3 ct. są sporne i co najmniej 200.000 zł. ze stanu biernego odpadną; 125 690 zł. 25½ ct. są uznane za płynne; co do reszty zaś dotychczas nie poczynili wierzyciele żadnych kroków w celu spowodowania orzeczenia sądowego. Procesy właśnie wspomniane rozpoczęte zostały dopiéro w połowie b. r. i to głównie dlatego, ponieważ akta w tym celu potrzebne znajdowały się z powodu wiadomego procesu kryminalnego w c. k. Sądzie karnym i przez tenże sąd dopiéro w połowie bieżącego roku zwrócone zostały. Spory w mowie będące, przed których załatwieniem nie może być pertraktacya konkursowa ukończoną, są dzisiaj najważniejszą przyczyną, dla któréj pertraktacya konkursowa jeszcze daléj trwać musi."

Towarzystwo zaliczkowe w Kolbuszowéj. W miejsce ś. p ks. Macieja Pajora wybrany dnia 23. z. m. prezesem Rady nadzorczéj p. Juliusz Schaitter, wł. d. z.

Centralny słowiański związek kredytowy „Wzajemność" we Wiédniu, stowarzyszenie z poręką nieograniczoną, w sądzie zapisane. Zakład taki ukonstytuowanym został we Wiédniu, w lokalu „Ogniska" dnia 11. b. m., z inicyatywy tamtejszego polskiego stowarzyszenia „Zgoda" i znanego z pracy na polu naszych stowarzyszeń p. Władysława Wacława Lecha. Radę tegoż składają pp.: Dawidowicz, Dobrowolski (jako przewodniczący), Klatecki, Steyskal-Lažansky i Tacik; dyrekcyą zaś pp.: Błażowski, Lech i Maruszka.

Wzajemna pomoc. Pod tą firmą ukonstytuowało się d. 20. b. m. we Lwowie na podstawie ustawy z 9. kwietnia 1873. r. nowe towarzystwo o poręce ograniczonéj, którego celem jest udzielanie wsparć bezzwrotnych rodzinom zmarłych członków na pokrycie kosztów choroby i pogrzebu i piérwsze zaopatrzenie pozostałéj rodziny; udzielanie członkom wsparć bezzwrotnych na koszta uposażenia córek; udzielanie pożyczek oprocentowanych w wypadkach choroby, i przyjmowaniu wkładek oszczędności. Towarzystwo rozpocznie swą działalność, gdy liczyć będzie najmniéj 500 członków. Członkiem może zostać każdy, kto czy to w urzędzie jakim, czy téż po za urzędem pracą umysłową zarabia na swoje i rodziny swéj utrzymanie, niemniéj też wdowa i małoletnie lub pełnoletnie córki po zmarłym członku pozostałe, nareszcie wdowy i córki po takich osobach, którym byłoby służyło prawo przystąpienia do towarzystwa. Towarzystwo powstało z inicyatywy p. Szureka, naczelnika sądu powiatowego w Wadowicach. Po przyjęciu statutów w obecności notaryusza p. Szemelowskiego podpisało statut 23 członków, poczem zostali wybrani do piérwszéj Rada nadzorczéj pp.: Józef Bałaban, radca skarbowy; dr. Bronisław Błażejowski, koncypient adwokacki; dr. Ignacy Czemeryński, adwokat; Adolf Herbert, koncypista skarbowy; Edmund Mochnacki, radca Wydziału krajowego; Jan Papée, radca rachunkowy; dr. Piotr Stebelski, auskultant sądowy; Karol Szurek, sędzia powiatowy w Wadowicach; Teodor Zubrzycki, radca sądu krajowego; Jan Żółkiewski, wicedyrektor tabuli krajowéj. Rada ukonstytuowała się wybierając p. Bałabana prezesem, p. Mochnackiego jego zastępcą, dr. Błażejowskiego sekretarzem a jego zastępcą p. Herberta, poczem wybrała dyrektorami pp.: Ramskiego, radcę sądowego, Czernego, radcę rachunkowego i Maksymowicza, oficyała głównéj kasy; zastępcami zaś dyrektorów wybrano pp.: Zenona Rojeka, urzędnika pocztowego i Wład. Kolbuszowskiego, konceptowego praktykanta dyrekcyi skarbowéj.

Towarzystwo zaliczkowe w Przemyślanach odbędzie w tych dniach nadzwyczajne Walne Zgromadzenie, celem uskutecznienia zmian statutu i zarejestrowania firmy. Z téj przyczyny ogłaszamy nadesłane nam obecnie sprawozdanie tegoż Towarzystwa za rok 1880.

W myśl §. 18. ust. 5. statutu dotychczas obowiązującego, ma zaszczyt Dyrekcya przedłożyć szan. Zgromadzeniu rachunki i bilans majątku, które przez komisyę rewizyjną dnia 5. marca 1881. zbadane zostały.

Rezultat administracyi w główniejszych rubrykach był następujący: 1) spłacono Radzie powiatowéj w miejscu na rachunek dłużnego kapitału 3.000 zł. 600 zł.; 2) wypłacono procenta od wypożyczonych kapitałów, niemniéj przypadającą dywidendę od udziałów za rok 1879. 647 zł. 92 ct; 3) udzielono 52 członkom towarzystwa pożyczkę w kwocie 5.082 zł.; 4) że fundusz rezerwowy bez doliczenia cześci zysku w roku 1880 wynosi z końcem tego roku kwotę 1.787 zł. 10 ct.; 5) że jako czysty zysk do rozdziału (jak rachunek wykazuje) 744 zł. 84 ct.; nadto wypłacono w roku administracyjnym 1880: 6) na rachunek podatku dochodowego kwotę 100 zł.; 7) zwrócono wkładki na rachunek bieżący 340 zł. Co do rzeczywistości przedłożonego rachunku i bilansu, odwołuje się Dyrekcya na sprawozdanie komisyi rewizyjnéj i uprasza szan. Zgromadzenie, aby po wysłuchaniu tegoż sprawozdania, udzieliła Dyrekcyi absolutoryum z czynności i rachunków za czas od 1. stycznia do 31. grudnia 1880. złożonych.

Zestawienie majątku czynnego i biernego Towarzystwa zaliczkowego w Przemyślanach z końcem roku 1880. Aktywa. Według szczegółowego rachunku. 1) W skryptach dłużnych i wekslach niespłacony kapitał 9.613 zł. 70 ct.; 2) zaliczone koszta sądowe 153 zł. 13 ct.; 3) Pozostałość kasowa z końcem roku 1880. 226 zł. 61 ct.; razem 9.993 zł. 44 ct. Pasywa. 1) Dług do Rady powiatowéj w Przemyślanach 2.400 zł.; 2) udziały członków towarzystwa 2.862 zł. 20 ct.; 3) wkładki na rachunek bieżący 2.199 zł. 30 ct.; 4) fundusz rezerwowy 1.787 zł. 10 ct.; 5) dywidenda za rok 1880 wypłacić lub zarachować się mająca 744 zł. 84 ct.; razem 9.993 zł. 44 ct.

Zwracamy uwagę Szanownych Dyrekcyi stowarzyszeń na okólnik p. Patrona l. 173. w sprawie wykonywania postanowień ustawy z dnia 21. maja 1873. dz. p. p. l. 87.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: Dr. Alfred Zgórski.

Z I. Związkowéj Drukarni we Lwowie, Hotel Żorża.